

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT
OŚRODEK INFORMACJI

629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04
693 - 46 - 92, 625 - 76 - 23

UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT.24
00 - 503 W A R S Z A W A
TELEFAX 629 - 40 - 89

INTERNET

<http://www.cbos.pl>

E-mail: sekretariat@cbos.pl

BS/99/2003

STOSUNEK DO RZĄDU TYDZIEŃ PRZED REFERENDUM AKCESYJNYM

KOMUNIKAT Z BADAŃ

WARSZAWA, CZERWIEC 2003

PRZEDRUK MATERIAŁÓW CBOS W CAŁOŚCI LUB W CZĘŚCI ORAZ WYKORZYSTANIE DANYCH EMPIRYCZNYCH
JEST DOZWOLONE WYŁĄCZNIE Z PODANIEM ŹRÓDŁA

Ostatni miesiąc w naszym kraju to okres kampanii przedreferendalnej mającej przede wszystkim przekonać Polaków do udziału w referendum akcesyjnym. Zarówno premier, jak i przedstawiciele rządu odpowiedzialni za proces integracji brali aktywny udział w tej kampanii spotykając się z obywatelami, przedstawiając wagę tego głosowania, a także plusy naszego członkostwa w UE. Wydarzenia związane z referendum zdecydowanie zdominowały inne sprawy i aktywność polityczną w kraju. Na przedstawione niżej opinie wynik referendum nie miał jednak wpływu, gdyż odbyło się ono tydzień po naszym badaniu.

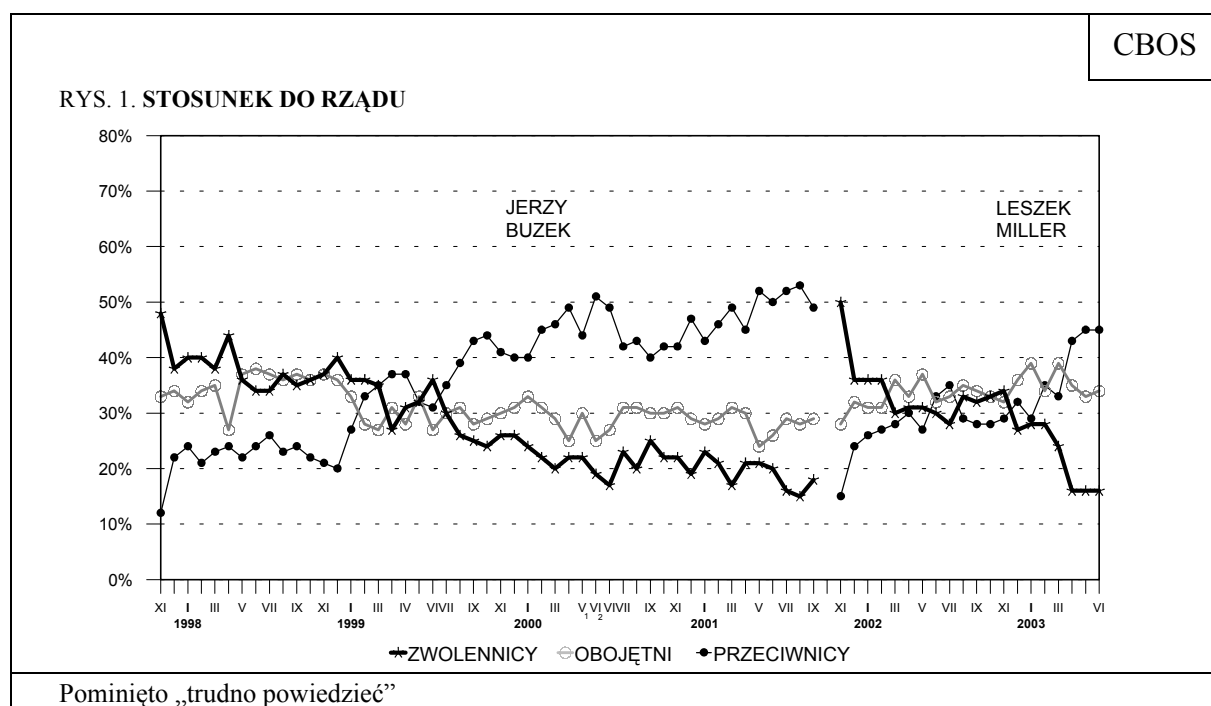
POPARCIE DLA RZĄDU

Początek czerwca¹ nie przyniósł zmian w społecznych ocenach urzędującego gabinetu. Poparcie dla rządu Leszka Millera nadal utrzymuje się na bardzo niskim poziomie. Podobnie jak w dwóch ostatnich miesiącach do jego zwolenników zalicza się zaledwie 16% badanych. Nie maleje także wyjątkowo duża, najwyższa w historii tego gabinetu, liczba jego przeciwników (45%).

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (157) przeprowadzono w dniach od 29 maja do 1 czerwca 2003 roku na liczącej 1260 osób reprezentatywnej próbie losowo-adresowej dorosłych mieszkańców Polski.

Tabela 1

Stosunek do rządu	Wskazania respondentów według terminów badań													
	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI	
	2002							2003						
	w procentach													
Zwolennicy	30	28	33	32	33	34	27	28	28	24	16	16	16	
Przeciwnicy	33	35	29	28	28	29	32	29	35	33	43	45	45	
Obojętni	32	33	35	34	33	32	36	39	34	39	35	33	34	
Trudno powiedzieć	6	5	4	6	6	6	5	4	4	4	6	5	5	

W elektoratach partyjnych zwolennicy rządu Leszka Millera przeważają nad przeciwnikami jedynie wśród potencjalnych wyborców SLD. Odsetek deklaracji poparcia jest jednak wśród nich niższy niż w ubiegłym miesiącu. Obecnie rząd Leszka Millera popiera tylko ponad połowa badanych deklarujących głosowanie na tę formację w ewentualnych wyborach parlamentarnych (54%). Jeszcze w maju zwolennicy rządu stanowili dwie trzecie (66%) elektoratu tej partii.

Wśród sympatyków pozostałych ugrupowań dominują przeciwnicy obecnego gabinetu. Stosunkowo najbardziej przychylny obecnemu rządowi jest elektorat Samoobrony. Spośród wszystkich partii opozycyjnych wyborcy Samoobrony stosunkowo najczęściej popierają rząd Leszka Millera.

Tabela 2

Potencjalne elektoraty	Stosunek do rządu			
	zwolennicy	obojętni	przeciwnicy	Trudno powiedzieć
	w procentach			
SLD	54	28	12	6
Samoobrona	21	32	43	4
PSL	13	35	50	2
LPR	16	25	58	1
PiS	12	16	65	7
PO	16	18	67	0
Niezdecydowani	13	37	41	9
Niezamierzający głosować	8	41	46	5

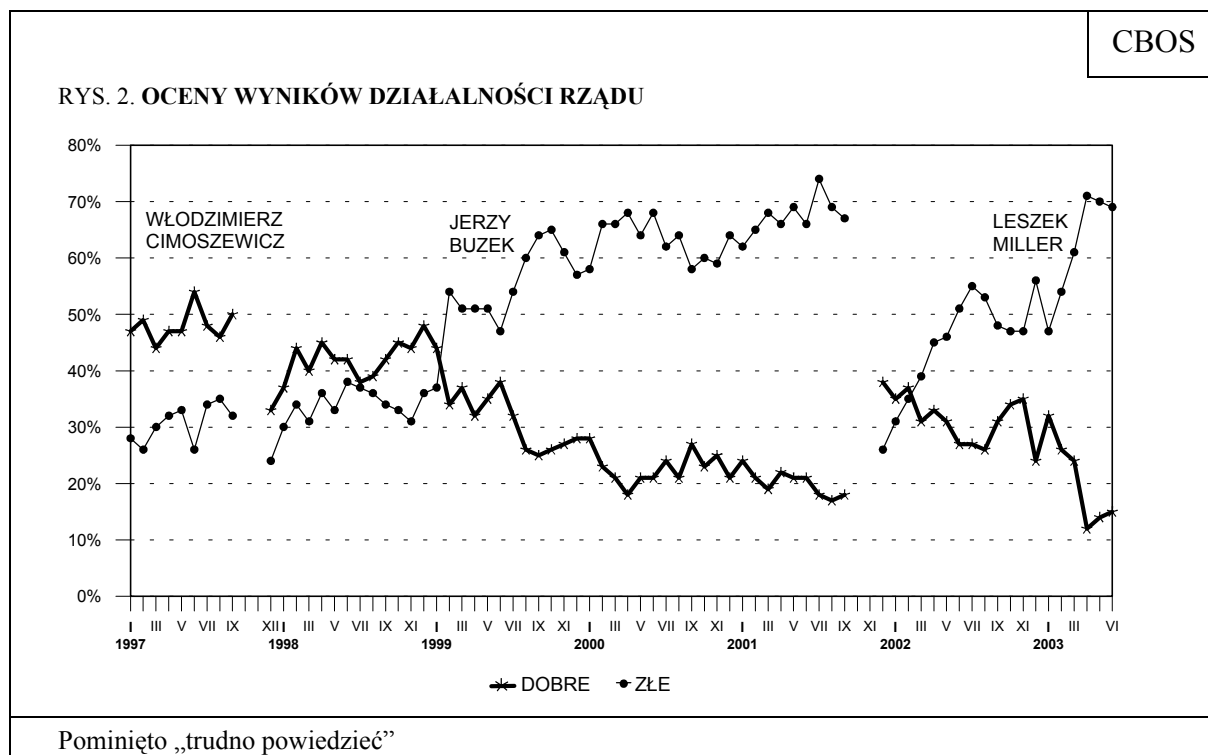
Nieco mniej krytyczni i mniej niechętni obecnemu gabinetowi niż zwolennicy pozostałych ugrupowań opozycyjnych są także potencjalni wyborcy PSL. Najbardziej negatywnie rząd Leszka Millera postrzegają badani zamierzający poprzeć w ewentualnych wyborach PO oraz PiS. Około dwóch trzecich potencjalnych wyborców tych ugrupowań zalicza się do przeciwników obecnego gabinetu.

OCENA DZIAŁALNOŚCI RZĄDU

Nadal bardzo niekorzystnie wypada również bilans dotychczasowych dokonań rządu Leszka Millera. Wyniki jego działalności od początku funkcjonowania pozytywnie ocenia jedynie 15% ankietowanych (wzrost od maja o 1 punkt, w granicach błędu statystycznego), zdecydowana większość zaś (69%, spadek o 1 punkt) wystawia mu negatywną ocenę. Opinie o dokonaniach obecnego gabinetu wciąż pozostają zbliżone do tych, jakie pod koniec swego funkcjonowania uzyskiwał najgorzej dotąd oceniany rząd III RP kierowany przez Jerzego Buzka.

Tabela 3

Jak by Pan(i) ocenił(a) wyniki działalności rządu premiera Leszka Millera od czasu objęcia przezeń władzy?	Wskazania respondentów według terminów badań														
	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI		
	2002							2003							
	w procentach														
Dobrze	27	27	26	31	34	35	24	32	26	24	12	14	15		
Źle	51	56	53	48	47	47	56	47	54	61	71	70	69		
Trudno powiedzieć	22	17	21	21	19	18	20	21	20	15	16	16	16		

Pozytywne opinie na temat dotychczasowych dokonań obecnego rządu przeważają jedynie w elektoracie SLD. Wśród zwolenników pozostałych ugrupowań, a także wśród osób niemających sprecyzowanych sympatii politycznych zdecydowanie dominują negatywne oceny efektów pracy tej ekipy rządowej. Bilans tych dokonań najbardziej jednoznacznie *in minus* wypada w elektoratach PiS oraz PO. Stosunkowo najmniej krytyczni w tym względzie są natomiast potencjalni wyborcy niedawnego koalicjanta - PSL. Niemniej jednak i w tym elektoracie zdecydowana większość badanych (66%) źle ocenia dotychczasową działalność obecnego rządu.

Tabela 4

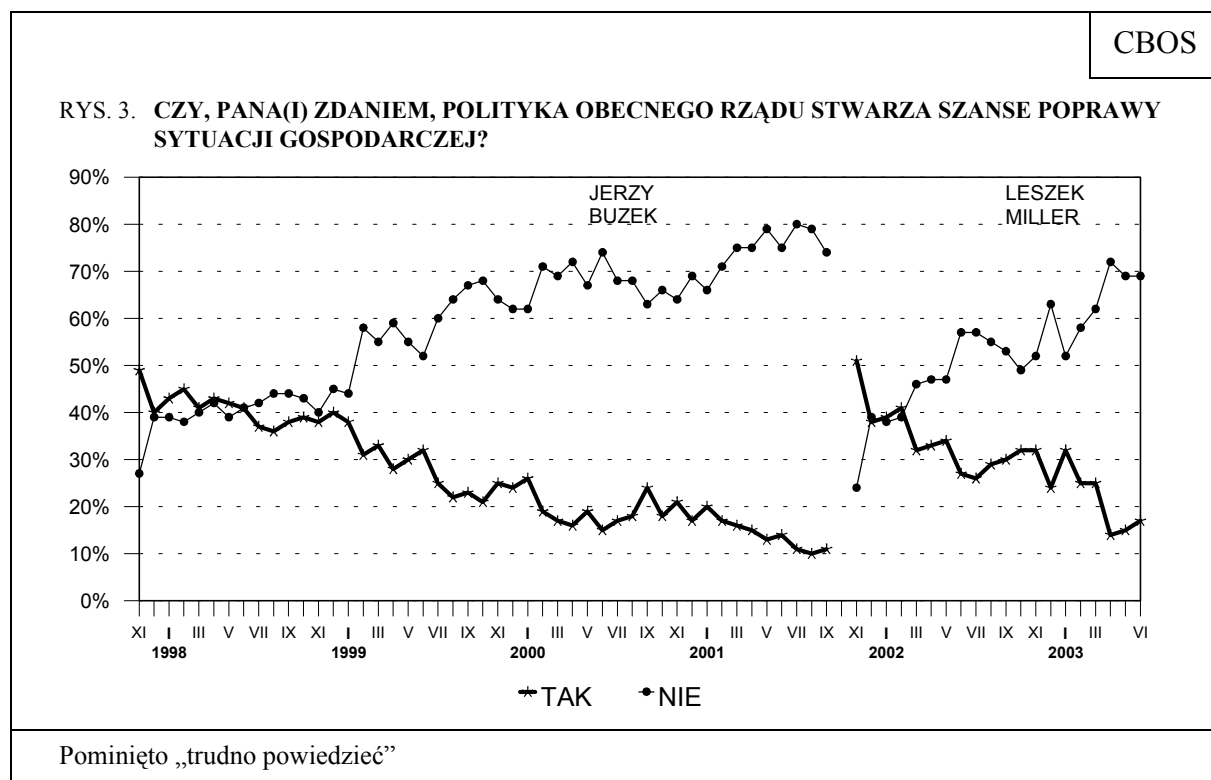
Potencjalne elektoraty	Oceny wyników działalności rządu		
	dobrze	źle	Trudno powiedzieć
	w procentach		
SLD	51	35	14
PSL	20	66	14
PO	13	82	5
LPR	12	69	19
Samoobrona	12	74	14
PiS	8	85	7
Niezdecydowani	11	73	16
Niezamierzający głosować	11	69	20

OCENA POLITYKI GOSPODARCZEJ RZĄDU

W dalszym ciągu utrzymują się zdecydowanie niekorzystne opinie na temat polityki gospodarczej rządu. Zaledwie 17% badanych uważa, że stwarza ona szanse poprawy sytuacji ekonomicznej kraju (wzrost o 2 punkty procentowe - różnica w granicach błędu pomiaru), natomiast ponad czterokrotnie więcej (69%) ma przeciwne zdanie na ten temat.

Tabela 5

Czy, Pana(i) zdaniem, polityka obecnego rządu stwarza szanse poprawy sytuacji gospodarczej?	Wskaźniki respondentów według terminów badań												
	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI
	2002						2003						
	w procentach												
Tak	27	26	29	30	32	32	24	32	25	25	14	15	17
Nie	57	57	55	53	49	52	63	52	58	62	72	69	69
Trudno powiedzieć	16	17	16	17	19	16	14	16	17	13	14	16	14

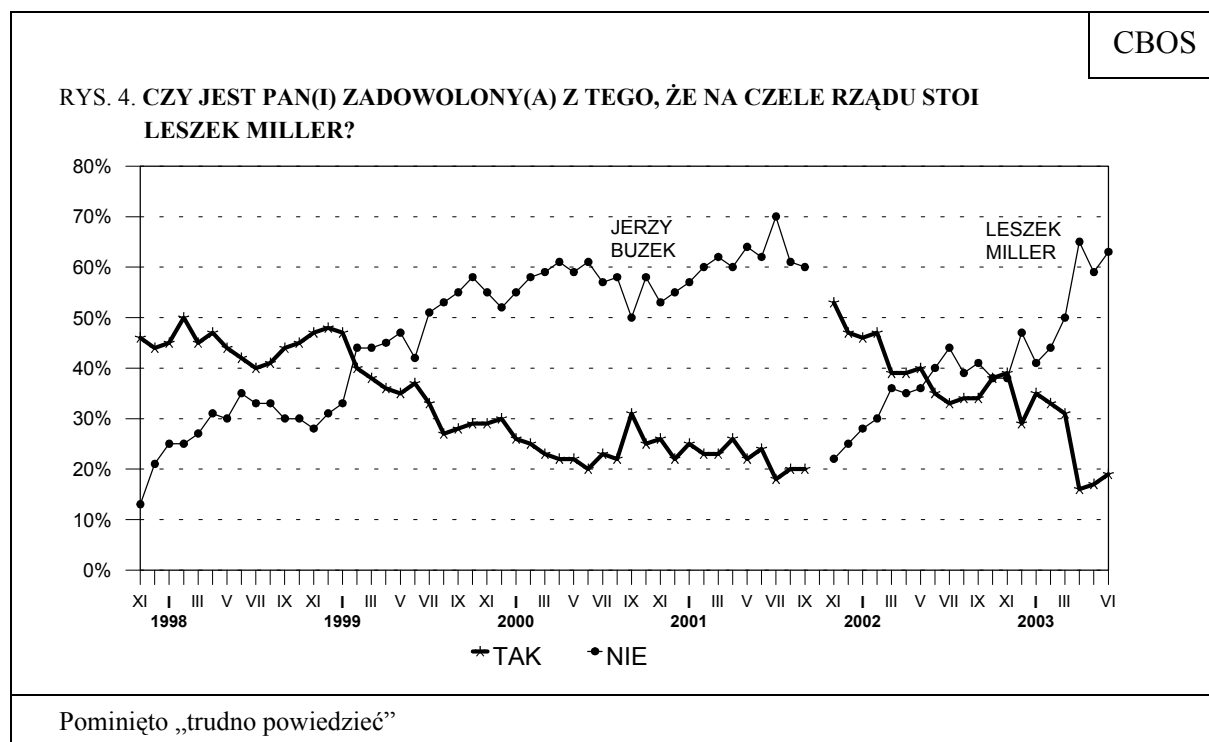

AKCEPTACJA PREMIERA

W porównaniu z poprzednim sondażem niewielkiej polaryzacji uległy oceny premiera. Minimalnie (o 2 punkty) wzrosła liczba badanych deklarujących zadowolenie z faktu, że Leszek Miller stoi na czele rządu, w nieco większym stopniu (wzrost o 4 punkty procentowe) przybyło jednak osób niezadowolonych. Nadal zatem osoby akceptujące Leszka Millera na stanowisku szefa rządu są w zdecydowanej mniejszości. Obecnie zalicza się do nich niespełna jedna piąta badanych (19%), a ponad trzykrotnie więcej (63%) wyraża dezaprobatę.

Tabela 6

Czy jest Pan(i) zadowolony(a) z tego, że na czele rządu stoi Leszek Miller?	Wskazania respondentów według terminów badań												
	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI
	2002						2003						
	w procentach												
Tak	35	33	34	34	38	39	29	35	33	31	16	17	19
Nie	40	44	39	41	38	38	47	41	44	50	65	59	63
Trudno powiedzieć	25	23	27	25	24	23	24	24	23	19	19	24	18

Premier Miller może liczyć głównie na poparcie elektoratu SLD. Obecnie zadowolenie z faktu, że stoi on na czele rządu, deklaruje jednak mniej osób niż w maju (spadek deklaracji z 60% do 52%), więcej zaś (wzrost z 29% do 39%) wyraża niezadowolenie.

Wśród potencjalnych wyborców pozostałych ugrupowań wyraźnie dominuje brak akceptacji obecnego premiera. Poza własną partią Leszek Miller stosunkowo najczęściej jest aprobowany przez elektorat PSL: prawie co trzeci zwolennik tej partii deklaruje zadowolenie z osoby premiera. Najbardziej krytyczni w ocenie szefa rządu są natomiast wyborcy PiS oraz PO.

Tabela 7

Potencjalne elektoraty	Czy jest Pan(i) zadowolony(a) z tego, że na czele rządu stoi Leszek Miller?		
	Tak	Nie	Trudno powiedzieć
	w procentach		
SLD	52	39	9
PSL	30	51	19
Samoobrona	22	69	9
LPR	20	67	13
PO	17	79	4
PiS	10	82	8
Niezdecydowani	11	67	22
Niezamierzający głosować	14	61	25

★

★

★

Na tydzień przed referendum akcesyjnym społeczne poparcie dla urzędującego gabinetu i premiera utrzymywało się na bardzo niskim poziomie. Początek czerwca nie przyniósł istotnych zmian w społecznych ocenach tego gabinetu, odsetek przeciwników rządu Leszka Millera jest niemal trzykrotnie wyższy niż odsetek jego zwolenników. Zdecydowana większość ankietowanych wciąż bardzo krytycznie ocenia dotychczasowe dokonania obecnego gabinetu. Podobnie ponad czterokrotnie więcej badanych uważa, że polityka rządu nie stwarza szans na poprawę sytuacji ekonomicznej kraju, niż ma przeciwnie zdanie na ten

temat. Także sam premier Miller ma ponad trzykrotnie więcej przeciwników niż zwolenników. W porównaniu z sondażem majowym oceny premiera uległy pewnej polaryzacji - nieznacznie wzrosła liczba badanych deklarujących zadowolenie z faktu, że Leszek Miller stoi na czele rządu, w nieco większym stopniu przybyło jednak osób wyrażających dezaprobatę.

Opracowała

Agnieszka CYBULSKA

A N E K S

Tabela 1. Stosunek do rządu

(%)

	Zwolennicy	Przeciwnicy	Obojętni	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	16	45	34	5	1257
Płeć					
Mężczyźni	18	52	27	3	600
Kobiety	14	39	40	7	657
Wiek					
18-24 lat	13	44	41	2	188
25-34	10	50	36	4	222
35-44	18	47	31	4	210
45-54	16	50	29	5	259
55-64	22	46	30	3	144
65 lat i więcej	19	35	35	11	233
Miejsce zamieszkania					
Wieś	13	41	42	4	477
Miasto do 20 tys.	20	49	23	8	122
20-100 tys.	15	47	33	5	267
101-500 tys.	20	46	29	5	233
501 tys. i więcej mieszk.	17	53	26	4	158
Wykształcenie					
Podstawowe	16	31	43	10	375
Zasadnicze zawodowe	16	48	33	3	352
Średnie	18	49	30	3	404
Wyższe	11	68	19	2	126
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	13	62	22	4	93
Prac. umysł. niż. szczebla	19	48	31	2	93
Pracownicy fiz.- umysł.	20	47	28	5	91
Robotnicy wykwalifikowani	17	51	30	2	108
Robotnicy niewykwalifik.	25	49	24	2	55
Rolnicy	5	43	49	3	73
Pracujący na własny rach.	5	70	24	1	48
Bierni zawodowo					
Renciści	14	37	40	8	148
Emeryci	21	42	28	8	251
Uczniowie i studenci	12	49	37	2	95
Bezrobotni	13	33	47	7	141
Gospodynie domowe i inni	17	38	41	4	61
Pracuje w:					
inst. państw., publicznej	19	47	30	4	169
spółce właścicieli					
prywatnych i państwa	21	52	26	1	100
sekt. pryw. poza rolnict.	13	59	25	2	224
prywatnym gosp. rolnym	6	47	44	3	80
Dochody na jedną osobę					
Do 299 zł	21	34	42	4	138
300-399	14	39	42	5	111
400-599	14	52	30	4	195
600-800	18	46	32	4	207
Powyżej 800 zł	23	52	22	3	187
Ocena własnych war. mater.					
Złe	12	45	37	5	418
Średnie	17	46	33	5	561
Dobre	19	45	31	5	278
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	19	50	28	4	80
Raz w tygodniu	14	46	35	4	617
1-2 razy w miesiącu	13	43	38	6	171
Kilka razy w roku	19	41	33	3	240
W ogóle nie uczestniczy	21	47	29	8	146
Poglądy polityczne					
Lewica	36	36	25	3	236
Centrum	15	46	37	3	391
Prawica	8	70	19	3	265
Trudno powiedzieć	10	33	47	10	362

Tabela 2. Jak by Pan(i) ocenił(a) wyniki działalności rządu premiera Leszka Millera od czasu objęcia przezeń władzy? (%)

	Dobrze	Źle	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	15	69	16	1260
Płeć				
Mężczyźni	17	72	10	602
Kobiety	13	67	20	658
Wiek				
18-24 lat	24	57	19	190
25-34	15	75	10	222
35-44	13	73	14	210
45-54	14	76	9	259
55-64	11	75	14	144
65 lat i więcej	14	60	27	234
Miejsce zamieszkania				
Wieś	14	66	20	480
Miasto do 20 tys.	20	66	13	122
20-100 tys.	16	75	10	267
101-500 tys.	17	63	19	233
501 tys. i więcej mieszk.	11	81	8	158
Wykształcenie				
Podstawowe	14	58	29	378
Zasadnicze zawodowe	17	73	10	352
Średnie	17	73	10	404
Wyższe	5	86	9	126
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier. i inteligencja	7	87	5	93
Prac. umysł. niż. szczebla	16	77	7	93
Pracownicy fiz.-umysł.	16	74	11	91
Robotnicy wykwalifikowani	14	78	8	108
Robotnicy niewykwalifik.	18	79	3	55
Rolnicy	14	61	25	73
Pracujący na własny rach.	9	89	2	48
Bierni zawodowo				
Renciści	15	64	21	148
Emeryci	13	67	21	252
Uczniowie i studenci	22	58	20	98
Bezrobotni	20	57	22	141
Gospodynie domowe i inni	17	67	16	61
Pracuje w:				
inst. państw., publicznej	11	81	8	169
spółce właścicieli				
prywatnych i państwa	16	79	5	100
sekt. pryw. poza rolnict.	13	80	7	224
prywatnym gosp. rolnym	13	61	25	80
Dochody na jedną osobę				
Do 299 zł	20	59	21	138
300-399	12	81	7	111
400-599	12	73	15	195
600-800	16	72	12	207
Powyżej 800 zł	21	72	8	187
Ocena własnych war. mater.				
Źle	11	74	15	418
Średnie	15	68	16	564
Dobre	20	65	15	278
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	12	67	20	80
Raz w tygodniu	15	71	13	617
1-2 razy w miesiącu	14	68	18	173
Kilka razy w roku	14	65	21	241
W ogóle nie uczestniczy	18	72	10	146
Poglądy polityczne				
Lewica	29	63	8	236
Centrum	14	73	12	391
Prawica	10	84	6	265
Trudno powiedzieć	11	59	30	365

Tabela 3. Czy, Pana(i) zdaniem, polityka obecnego rządu stwarza szansę poprawy sytuacji gospodarczej?

(%)

	Tak	Nie	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	17	69	14	1260
Płeć				
Mężczyźni	20	72	9	602
Kobiety	14	66	20	658
Wiek				
18-24 lat	23	66	11	190
25-34	16	74	10	222
35-44	15	75	10	210
45-54	14	76	10	259
55-64	16	69	15	144
65 lat i więcej	17	54	30	234
Miejsce zamieszkania				
Wieś	15	67	18	480
Miasto do 20 tys.	21	69	10	122
20-100 tys.	17	71	12	267
101-500 tys.	19	66	15	233
501 tys. i więcej mieszk.	16	76	8	158
Wykształcenie				
Podstawowe	19	54	27	378
Zasadnicze zawodowe	13	75	12	352
Średnie	20	73	7	404
Wyższe	8	84	8	126
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	9	85	7	93
Prac. umysł. niż. szczebla	17	76	7	93
Pracownicy fiz.-umysł.	29	62	9	91
Robotnicy wykwalifikowani	12	80	8	108
Robotnicy niewykwalifik.	20	73	7	55
Rolnicy	9	74	17	73
Pracujący na własny rach.	4	93	3	48
Bierni zawodowo				
Renciści	14	58	28	148
Emeryci	18	61	21	252
Uczniowie i studenci	23	62	15	98
Bezrobotni	20	66	13	141
Gospodynie domowe i inni	18	70	13	61
Pracuje w:				
inst. państw., publicznej	14	77	9	169
spółce właścicieli				
prywatnych i państwa	19	77	4	100
sekt. pryw. poza rolnict.	16	78	7	224
prywatnym gosp. rolnym	8	75	17	80
Dochody na jedną osobę				
Do 299 zł	18	67	15	138
300-399	12	80	8	111
400-599	17	69	14	195
600-800	14	72	14	207
Powyżej 800 zł	21	69	10	187
Ocena własnych war. mater.				
Złe	13	71	15	418
Średnie	15	70	15	564
Dobre	24	64	12	278
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	9	73	18	80
Raz w tygodniu	16	71	13	617
1-2 razy w miesiącu	16	67	17	173
Kilka razy w roku	16	66	17	241
W ogóle nie uczestniczy	23	66	11	146
Poglądy polityczne				
Lewica	28	61	10	236
Centrum	18	72	10	391
Prawica	12	82	6	265
Trudno powiedzieć	12	61	27	365

Tabela 4. Czy jest Pan(i) zadowolony(a) z tego, że na czele rządu stoi Leszek Miller?

	(%)			
	Tak	Nie	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	19	63	18	1258
Płeć				
Mężczyźni	22	64	14	600
Kobiety	16	63	21	658
Wiek				
18-24 lat	20	60	20	190
25-34	18	66	16	222
35-44	15	73	13	210
45-54	20	66	15	259
55-64	22	64	15	143
65 lat i więcej	18	54	28	232
Miejsce zamieszkania				
Wieś	18	60	22	480
Miasto do 20 tys.	19	63	18	122
20-100 tys.	18	67	14	267
101-500 tys.	20	61	19	232
501 tys. i więcej mieszk.	19	72	10	157
Wykształcenie				
Podstawowe	21	52	27	377
Zasadnicze zawodowe	18	68	14	352
Średnie	20	66	14	404
Wyższe	9	77	14	125
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier. i inteligencja	12	75	13	92
Prac.umysł.niż.szczebła	19	68	13	93
Pracownicy fiz.-umysł.	24	69	7	91
Robotnicy wykwalifikowani	10	73	18	108
Robotnicy niewykwalifik.	23	64	13	55
Rolnicy	19	59	21	73
Pracujący na własny rach.	18	71	11	48
Bierni zawodowo				
Renciści	21	55	24	147
Emeryci	19	60	22	252
Uczniowie i studenci	21	60	19	98
Bezrobotni	21	56	23	141
Gospodynie domowe i inni	16	72	11	61
Pracuje w:				
inst. państw., publicznej	14	73	13	169
spółce właścicieli				
prywatnych i państwa	14	70	16	100
sekt. pryw. poza rolnict.	20	70	11	223
prywatnym gosp. rolnym	19	57	25	79
Dochody na jedną osobę				
Do 299 zł	28	55	18	138
300-399	9	84	7	111
400-599	20	61	19	195
600-800	18	62	19	205
Powyżej 800 zł	25	66	9	187
Ocena własnych war. mater.				
Złe	16	66	17	417
Średnie	19	62	19	563
Dobre	21	62	17	278
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	11	64	25	80
Raz w tygodniu	19	67	14	615
1-2 razy w miesiącu	18	60	22	173
Kilka razy w roku	18	59	22	241
W ogóle nie uczestniczy	21	62	17	146
Poglądy polityczne				
Lewica	36	53	11	236
Centrum	15	70	14	390
Prawica	12	81	6	264
Trudno powiedzieć	16	50	34	365